

Correctievoorschrift VMBO-GL en TL

2009

tijdvak 2

economie CSE GL en TL

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de *Regeling beoordeling centraal examen* vastgesteld (CEVO-02-806 van 17 juni 2002 en bekendgemaakt in Uitleg Gele katern nr 18 van 31 juli 2002).

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door de CEVO.

De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.

- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-regeling van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal punten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 53 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

Voor rekenfouten worden geen punten afgetrokken.

Wanneer echter de kandidaat bij een berekening kennelijk verzuimd heeft door schatting controle op het antwoord uit te oefenen, wordt voor deze fouten één punt afgetrokken tot een maximum van twee punten voor het geheel van de open vragen.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt één punt toegekend.

Aalsmeer!

1 maximumscore 2

Voorbeeld van een juiste berekening:

entree: $23 \times € 3,50 = € 80,50$

• $€ 80,50 + € 75 = € 155,50$

subsidie € 125,00

tekort € 30,50

1

• bijdrage: $€ 30,50 : 23 = € 1,33 \rightarrow € 1,35$

1

2 E

3 D

4 maximumscore 2

Voorbeeld van een juiste berekening:

opbrengst: € 21,00 x 7 = € 147,00

€ 8,40 x 2 = € 16,80

– totaal € 163,80

– inkoop ($9 \times € 0,09 + € 0,50$) x 10 = € 13,10

– brutowinst € 150,70

Indien drie berekeningen goed

2

Indien twee berekeningen goed

1

Indien nul of één berekening goed

0

5 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste verklaring:

Vlak voor het sluiten van de markt is het verstandiger je bloemen met verlies te verkopen dan ze weg te moeten gooien, omdat ze anders bederven.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Geld maakt niet gelukkig

6 **maximumscore 1**

Voorbeeld van een juist antwoord:

Het rentepercentage is na 1 jaar variabel en kan dus wisselen.

7 **B**

8 **maximumscore 2**

Voorbeeld van een juiste berekening:

- $(1.800 - 1.770) / 17,70 = 1,7\%$ loonsverhoging 1
- $1,7\% - 1,1\% =$ (ongeveer) $0,6\%$ koopkrachttoename 1

Opmerking

Het juiste antwoord is $(101,7/101,1) \times 100\% = 0,59\%$.

Het tweede punt alleen toekennen indien 'toename' is genoemd.

9 **maximumscore 1**

Voorbeeld van een juiste berekening:

€ 10.000 - € 325 = € 9.675 (tegoed)

10 **B**

11 **maximumscore 1**

Voorbeeld van een juist antwoord:

Je kunt met geld niet altijd in alle behoeften voorzien.

Heb vertrouwen!

12 **D**

13 **maximumscore 2**

Voorbeeld van een juiste verklaring:

- Als consumenten meer besteden zal de productie en dus het aanbod toenemen. 1
- Als de maximale productiecapaciteit is bereikt (het aanbod kan niet verder stijgen) zullen de prijzen gaan stijgen (omdat consumenten bereid zijn meer te betalen). 1

14 **B**

15 **D**

16 **A**

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

17 maximumscore 1

Voorbeelden van een juiste uitleg (één van de volgende):

- Mensen met een baan hebben een hoger inkomen dan mensen met een uitkering. Deze mensen kunnen meer besteden.
- Als er minder mensen een uitkering hebben zullen de premies (op den duur) kunnen dalen. Het inkomen kan dan toenemen en daarmee de bestedingen.

–

18 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste verklaring:

Als mensen denken dat het economisch beter gaat zullen ze meer gaan besteden, waardoor de productie stijgt. (Deze stijging betekent een stijging van het nationaal inkomen.)

Eerlijk handelen

19 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste berekening:

De bijdrage van de landbouwsector aan de groei bedraagt 0,75%. De bijdrage van de landbouwsector aan het nationaal product bedraagt 60%. De groei van de landbouwsector bedroeg dan $0,75\% \times 100/60 = 1,25\%$

20 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste berekening:

$(1,5/110) \times 100\% = 1,36\%$

21 D

22 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord:

Als een land voor het grootste deel van zijn export afhankelijk is van één product kunnen een misoogst, een prijsdaling of andere negatieve ontwikkelingen niet opgevangen worden door de goede resultaten van een ander product.

23 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord:

Bij hulp blijft een ontwikkelingsland afhankelijk van de rijke landen. De rijke landen kunnen het land hun wil opleggen. Als je betere handelsvoorwaarden krijgt, kun je op basis van gelijkheid met elkaar omgaan.

24 C

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

25 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord:

De kleine boer kan in ieder geval rekenen op 'vast' inkomen (en kan zo afspraken maken met kredietverstrekkers en eventueel sparen).

26 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste verklaring:

Door de eerlijke handel, met een minimumprijs voor de boer, kan overproductie ontstaan. (Hierdoor zal de prijs dalen. De boeren die niet via de eerlijke handel kunnen verkopen gaan er in inkomen op achteruit.)

Het is weer tijd voor het belastingformulier!

27 maximumscore 2

Voorbeeld van een juiste berekening:

Eigenwoningforfait (0,55% x € 230.000)	€ 1.265 (a)
Hypotheekrente	<u>€ 9.460 (b)</u> -
Inkomen uit eigen woning	- € 8.195 (c)

Indien a goed 1

Indien c goed 1

Opmerking

Het tweede punt uitsluitend toekennen als het minteken ook is weergegeven.

28 maximumscore 2

Voorbeeld van een juiste berekening:

Belastbaar inkomen	€ 46.805	
• schijf 1+2:	<u>€ 31.122</u> →	€ 11.541 1
• schijf 3:	€ 15.683 x 42% = <u>€ 6.586</u> +	
• totaal:		€ 18.127 1

Opmerking

Het tweede punt uitsluitend toekennen als het bedrag van schijf 3 ook juist is.

29 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste berekening:

$(€ 100.000 - € 20.014) \times 4\% \times 30\% = € 959$

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

30 maximumscore 2

Voorbeeld van een juiste berekening:

Bedrag giften: € 20.000

• Af: drempel € 1.468 –

• Aftrekbedrag € 18.532 dus € 14.680

1

1

31 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord:

De aftrekposten werken denivellerend wil zeggen dat door de aftrekposten het relatieve verschil tussen lage en hoge inkomens netto groter wordt.

Chinese economie niet te stoppen

32 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste verklaring:

Er was sprake van een stijging van de bevolking.

33 F

34 maximumscore 1

Voorbeelden van een juiste uitleg (één van de volgende):

- Door een renteverhoging zullen de Chinezen meer gaan sparen in plaats van besteden, waardoor de economische groei zal dalen.
- Door een renteverhoging zullen de bedrijven minder geneigd zijn om te investeren met geleend geld, waardoor er minder vraag naar kapitaalgoederen ontstaat. Hierdoor zal de economische groei kunnen dalen.

35 B

36 maximumscore 2

Voorbeeld van een juiste verklaring:

- verkleinen; want hierdoor kunnen er minder goederen ingevoerd worden, waardoor het tekort op de handelsbalans afneemt
- vergroten; want hierdoor kunnen Amerikaanse producten goedkoper worden, waardoor de export toeneemt en het tekort op de handelsbalans dus afneemt

1

1

Opmerking

Zonder juiste verklaring geen punten toekennen.

37 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste verklaring:

Door de economische groei in China kan daar de koopkracht toenemen, waardoor er vraag vanuit China naar Nederlandse producten ontstaat.

Restaurant De Botermarkt

38 A

39 maximumscore 2

Voorbeeld van een juiste berekening:

Totale omzet		€ 378.880
Inkoop	a	€ <u>196.000</u>
Brutowinst	b	€ 182.880
Totale kosten	c	€ <u>168.000</u>
Nettowinst	d	€ 14.880

Indien brutowinst goed

1

Indien nettowinst goed

1

Opmerking

Let op doorwerkfouten vanuit brutowinst naar nettowinst.

40 A

41 maximumscore 2

Voorbeeld van een juiste berekening:

- $2.100 + 2.540 + 1.600 = 6.240$ menu's
- $6.240 : 2$ (serveersters) = 3.120
- $3.120 : 40$ (weken) = 78
- $78 : 6$ (dagen) = 13 menu's

1

1

42 maximumscore 1

Gelijk blijven.

Voorbeeld van een juiste verklaring:

Zowel het aantal serveersters als de afzet in menu's blijven gelijk, daarom blijft de arbeidproductiviteit in menu's per dag ook gelijk.

43 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord:

Ja, want de brutowinst bij drank is hoger dan de brutowinst bij menu's.

Brutowinst drank: € 218.000 - € 82.000 = € 136.000

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per school in het programma WOLF.

Zend de gegevens uiterlijk op 26 juni naar Cito.